

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

SUMARI—Lluernes, per Mossen Segismón.—Sants y festes.—¿Quò vadit?, per Mossen Romaguer.—Noticies històriques.—Cronicó, p' es Cronista.—Reclams.

LLUERNES

o es or tot lo que llúu, ja ho diu l' adagi, y no ment, no; ben sovint s' esdevé que destriam una gran claredat, un resplandor víu; nos hi feym aprop, y... no 's més qu' una lluerta.

Es que l' or de bona lley escassetja, com tot lo bo; avuy en dia mos pagam molt de les formes, de les apariencies, y el metall vil y desiara l'escoria y tot se vest ab una capa d' or ben lluenta, axò sí, però mentidera y enganadora, per poré surtir a rotlo y fer vasa en mitx del mon.

Y es en tot y per tot que sovintetjan aquestes lluernes: veym homes qui 's donen gran to de savis, sempre parlen de llibres, vessen ciencia, y si les fan cavar un poch fondo, prest testenetjen, som com escarabats entre borres y... mostren sa filassa. ¡Qualca pich sentim oradors de anomenada, que tenen més paraules que no n' hi ha a un breviari, passatges tan grandiosos que fan estar ab sos cabeys drets, cops d' efecte qu' entussiasmen; però després un reflexiona: be, molt be; però y qu' ha dit? casi res: quatre idees vulgars, preses d' aquí y d' allá, dites, axò sí, ab molta estuferia y ab paraules ben renoueres, y... res del seu, res que sia de profit! No es gens raro veure un qui mentres les coses li diven en popa té amichs més ne vulga, que no 'l dexten, par que no pugan viure sense ell, y quant es hora de rebre un benefici o d' acompanyarlo a un deverti-

ment may fan falta; però la sort fa voltes, ve una girada de fortuna y ab ella la desgracia y aquell malanat se troba tot solet... necessita un poch de conçol, un favor, y cap de tots aquells que tant bravetjaven de bons amichs el pot aydar, tot son escuses y... desengans! Qualca familia trobam ençá y enllá que tenen la casa tan ben parada, vesten robes tan esquisides y costoses, se passetjan ab cavalls de lo més ufanosos y cotxos magnífichs, tenen criats més que 'n necessiten y mos feym comtes qu' aquella casa ha d' esser unes Indies, que manetgen les dobles de vint a palades y que tenen més riqueses que les arqueas reals y... son ben richs de deutes y acreeadors; d' hon surten tota aquella abundor y grandesa ja ho saben les botigues y 'ls pobres menestrals, que sovint paguen la festa. Tot axò son lluentors que mos enlluernen... veym lluir y mos creym veure or, y es sols escoria que llúu. Per axò tan sovint mos ne duym la matexa sorpresa de l' infantó poch expert que dins la fosca hi destría una mica de claredat, una lluentor que l' atreu y admira: ¿qué deu esser aquell llumaret? casi no goça! però temorech, aturant s' alè, si acosta y troba... un perioll!

Y d' aquestes lluernes, or fals ¿també ni deu haver en l' ordre espiritual, dins la religió, en lo més sagrat, lo que val més, la bondat? Mirau lo que deya un dia el Bon Jesús a sos dexebles (ho conta S. Mateu) "Si vostra bondat no es més gran y perfecta que la dels Escribes y Fariseus, no entrareu en el Reyne de los cels. ¿Com pot esser axò? no eran bons els Fariseus? dejunaven dos pichs a la setmana, feyan almoyna als pobres, ben sovint, molt recullits y modests, com si no 's temessen de res, pregaven a Deu ab oracions ben llargues, eran ben observants de totes les cerimonies de la Lley, tant que per no oblidarla la duyen escrita ab los *filacteris* demunt sos fronts, voltant els

braços y fins y tot a la vora de ses vestes; tant que repreñían als Apòstols perque s' atrevían a menjar sense haverse rentades abans les mans, anaven tan alerta que per res nat del mon es volían fer ab publicans y pecadors, y no eran encara justs y perfects? no eran bones totes aquexes obres? *No es tot or lo que llúu...* les obres en sí ja eran bones y santes. però el seu cor era pervers, no les feyen ab fi recte. Dejunaven, sí, pero feyen la cara trista y esblancaída perque tothom ho conegués; daven llimosna, però tocaven abans una trompeta perque a ningú li passás per alt: pregaven a Deu però ho feyen en mitx de les plasses y carrers perque tothom se 'n temés, pregaven ab la boca y no alabaven a Deu ab lo cor; eran exagerats en les cerimonies exteriors y dins sos cors hi tenían arrelades tota casta de passions; mostraven sempre la Lley y sempre seguit la trapitjaven; no 's feyan ab los pecadors perque no los estimaven, los avorrían; per orgull y vana gloria: ab una paraula no estimaven a Deu, res feyan per Ell, tot ho feyen per esser ben vists dels homes; eran remirats en les coses petites y no feyan cas dels pecats més asquerosos, de les iniquitats més grans; colaven (segons expressió del Bon Jesús) les busques y s' engolien els camells; eran lo mateix de tombés ben netes y emblanquinades per defora, però per dedins plenes de miseria y podridura; eran pedres falçes, escoria vestida d' or, llurnes mentideres y enganadores.

Y entre els cristians; per desgracia, tampoch *no sempre es or tot lo que llúu*. «Desdixats de nosaltres, deya S. Jeroni, que mos arriban els vicis y l' hipocresía dels Fariseus» ¿Voleu veure l' or de bona lley y axí conexe-rem y no mos enganará lo qu' es or baix, y millor encara or falç? Tot lo contrari de lo que feyan els Fariseus, mana Cristo: «Quant de-ju-neu feys bona cara y estau alegres y axís no vos ho porán conixer: feys be als pobres, però que la ma esquerra no 's puga temer de lo que dona la dreta; pregau a Deu ab tot cor dins vostra cambra, en lo més amagat del Temple, perque ningú ho veja més que vostre Pare qui está en el cel: que no sia orgullosa com la del Fariseu, sinó humil y plena de caridat, com la del Publicá, vostra pregaria, si voleu esser escoltats, digau: *Pare nostro... pregau per nosaltres pecadors, perdonaumos nostres culpes...* no sols ab obres exteriors, que poch valen per si mateixes, es ab lo qu' heu de servir a Deu, es del cor que surten els vicis y les obres perfectes, que no son els qui diuen: «*Senyor, Senyor*» els qui anirán al reyne de los cels, sols aquells qui l' estiman ab ses obres y en veritat; estimau a tota criatura, als inimichs, als pobres, als pecadors y samaritans,

que tots son germans vostres.» Vet aquí la doctrina de Cristo.

¿Es axí tota bondat, tota virtut, tota obra bona? ¿No heu vist may qualcú qui pretén esser més catòlich qu' el Papa y per no res, per por d' una riayeta, per respectes humans, per una conveniencia, falta a sos devers, y trayeix la seua consciencia? més de dos qui per fer una llimosna necessitan que els periòdichs publiquin sos noms, o que los atrega un pler, un divertiment, una vanidat qu' a tal preu pagan? altres que parexen ben devots y exactes y com qui no fa res lleven la fama del pròxim y no saben sufrir una parauleta per amor de Deu; altres qui volen que los tengan com a perfects y son egoistes, no saben fer un sacrifici per el germá prohisme, y no volen perdonar una ofensa? o qu' es diuen molt llimosners y caritatius y son tan sensibles, que no poren veure la miseria d' aprop, están estugosos de donar la ma a un pobret y may tenen per ells una paraula dolça, de bona amor? molts que ningú les porá treure una falta, tan be les saben amagar, y 'l seu cor es un formiguer de vicis y passions? molts que tot ho fan per esser ben vits, per lograr un bon nom, que tota la gloria la cercan per ells y res fan per la de Deu?

Aquests son els fariseus del cristianisme, que li fan mes mal que sos matexos inimichs, puix son culpa de que molts no fien de cap bondat, dupten de tota virtut y escarnexen la pietat. Ab un mantell rich y brufat d' or y pedrería tapan la miseria del cadavre, son fruytes de colors sanes que tenen el cor podrit. A n' aquests, qué los haurá de premiar el Senyor? ho han fet tot per l' anomenada dels homos; l' han conseguida, ja estarán idò ben pagats: no han fet res per Deu, res idò los recompensará. Son llurnes, or falç y en el cel res falç hi pot tenir estatge; allà sols s' admet l' or fi, de bona lley, ben refinat y purificat set vegades. *La seva justicia es com la dels fariseus; no entrarán, idò, en el reyne de los cels.*

MOSS. SEGISMÓN.

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

JURIOL

- Día 1.—Dilluns.—Sta. Leonor mr.
 Día 2.—Dimars.—La Visita de Ntra. Senyora.
 Día 3.—Dimecres.—*El Beato Ramon Lull* mr.
 Día 4.—Dijous.—El Beato Gaspar de Bono, conf.
 Día 5.—Divenres.—S. Miguel d' els Sants, conf.
 Día 6.—Dissapte.—S. Isaias prof. y mr.
 Día 7.—*Diwenge* ✠.—*La Sanch* de Ntre. Senyor Jesucrist.

¿Quò vadit?

Lo zel no 'n té d'impossibles; tot ho pot l'omnipotencia de l'amor... y assadegat de guanyar ànimes per Christo que tant estima, temps fa encobeyex y afalaga el cor de Sant Pere una empresa de gegant, la més desgavellada als ulls de la prudencia humana, que no hi destría de teulades en amunt.

Allá, a l'altra banda del mon s'axeca una Ciutat capital d'un gran imperi, famós per les seues guerres y conquestes, per els seus filosofs, poetes y oradors: es Roma la tan anomenada ciutat dels Cessars. La seua religió es un aplech monstruós de tots los errors del paganisme; dins sos temples, maravelles d'art, hi tenen estatje trenta mil ídols... y tots els vicis y totes les passions, fins les més desenfreydes, hi tenen lo seu altar. Conquistar, donchs, per Christo, no ab l'espasa sinó ab la creu, aquella Roma pagana reyna y senyora de tot el mon; enderrocar sos temples; tirar per en terra el seus ídols; conseguir lo descredit dels Deus de que tant s'avana y ferli adorar un Deu per ella desconegut qui va naixer dins una estable y morí enmitx de malfactors; confondre, ell rústich pescador, los seus savis y filosofs y ferlos creure, ab sençillés y docilitat d'infant qui no te maleça, dogmes sublimes que traspassen les fites per Deu posades a l'enteniment de l'home; predicar l'humildat, *la locura de la Creu* a n'aquell poble altívol que s'adora a sí mateix... l'esperit de sacrifici a n'aquell poble carnal y esclau de totes les concupicencies; la caritat cristiana, l'amor als pobres a n'aquell poble guerrer y malentrenyat qui gaudeix y está enmitx de sos plahers assistint a n'aquelles lluytes d'esclaus, que regan ab sanch les arenes de l'Anfiteatre y moren, saludant al Cessar, enmitx dels torçors y estremordiments d'una agouía cruel; y triuñar del seu ergull, de la seua dureça y desenfrenament y junyir-lo al jou de la lley de Christo... tal es l'empresa de gegant qu'afalaga el pobre Pescador de Galilea.

* * *

M'apar veurel descalç, espallissat, tot blanch de la pols de tantes jornades de camí, casi a les portes de la soberga Roma. Un filosof gentil l'atura y tot seguit començan un diálech consemblant:

—Ahont anau, bon pescador?—li demana.

—M'en vatx a Roma... a la ciutat dels Cessars—li respòn.

—Però ¿quina quimera vos ha fet venir aquí? quina es l'empresa que duys entre mans? Descalç, ab aquesta túnica tota apadessada, pobre malanat com parexeu ¿qu'esperau trobar dins l'ergullosa Roma més que befes y escarnis... y tal volta una presó... y fins y tot, si a ma vé, una mort infamiosa? ¿No sabeu que la pobrega fa mal'ombra y es allá dins mal acullida?—

—No importa—li respòn. Som vengut de terres llunyes per destronar los falsos Deus de l'Imperi y fer adorar en lloch seu a Jesús, lo fill d'un pobre fuster de Nazaret.

—Però ¿com!... creys per ventura que Roma tan pagada de sí mateixa, la que dona lleys a tot lo mon, s'ha de ajonellar sense més ni més devant Jesús de Nazaret mort a una creu y per més senyes estranger? Arriscada empresa es la vostra, si no es que eus haje trabucat l'enteniment... Però,

digaume ¿ab quins medis contau? Teniu amichs allá dins?

—Els pobrets, be ho saps, no 'n tenim d'amichs—li respòn.

—Contareu, donchs, al manco ab lo poder de vostra ciencia?

—Ciencia vana del mon no n'he apresada; a escola no hi som anat may. ¿Veus a la vora del riu aquells pescadors qu'estenen al sol les seues xerxes? donchs aquest es estat fins suara lo meu ofici: governar una petita barca, lluytar desiara quantre les ones, calar a la mar les xerxes y treure el bolitx demunt s'arena... vet aquí tot lo meu sebrer... axò es lo que mos pares m'ensenyaren de petit.

—Però tendreu al manco dins Roma partidaris? contareu ab l'ajuda d'un partit poderós qui s'afanyará y lluytará fins a morir si importa per fer triuñar la vostra causa?... Derrera vos vendrán exèrcits qui vos guardarán les espatles?

—Partidaris no 'n tench cap; dins Roma seré un estern desconegut de tot-hom; Roma per mí es una ciutat estrangera y, lo que encara es pitjor, inimiga de la meua gent. D'exèrcits no cal parlarne; nostra força la tenim en nostra flaqueça... som pobres ovelles enmitx de llops carnicers; si nos pegan una galtada tenim manament de presentar l'altra galta, si nos pletetjan la capa hem d'estar promptes a donarlos també la túnica.

—Heu procurat al manco escampar l'or a mans plenes? L'or es casi omnipotent; per ell no hi ha impossibles; es una clau que obri de pint en ampla totes les portes y devant ell s'acalen els ponts y posan bandera blanca les fortaleces, que com a nius d'águiles, s'axecan demunt turons que par que toquin els niguls ¿l'heu fet córrer? no l'heu plant?

—Quant lo bon Mestre nos enviá a predicar lo sant Evangeli per tot lo mon nos digué que no duguessem per passar el camí, ni bacle, ni alforjes, ni pa, ni doblés y que 'ns aconortassem ab una sola túnica. Apòstols d'un Deu, qui per tot breçol tengué una menjadora y va morir sense un filet de roba enclavat a l'arbre de la creu, d'or y argent no 'n tenim ni 'n passam fretura. Qui manten los aucellets del cel y vest les florineues de la garriga prou sabrá provehir per nostre vestit y manteniment.

—Ab quins medis contau, donchs, per dur a cap vostra empresa... anava a dir vostra *folia*?

Sant Pere per tota resposta treu una petita creu de fusta y besantla ab amor y rouantla ab ses llágrimes: Vet aquí, diu a l'aturdit filosof, els meus amichs, els meus partidaris, les meues riqueses, el meu poder, tota la meua ciencia: Christo crucificat, *la locura de la Creu*. Ella confondrá els savis, enderrocará els temples, farà mil dernes els ídols y, axecantse magestuosa demunt les ruines del paganisme que serán l'escambell de son trono, estendrá triuñadora sos braços d'un cap a l'altre del mon.

* * *

Y per més impossible que semblás als ulls de la prudencia humana, talment com digué, va succehir. Rústich pescador sense lletres va confondre els savis; sense elocuencia humana encativá els cors; sense més armes que la Creu tirá per en terra el trono secular dels Cessars y va axecar demunt les seues ruines un trono tan incommovible, que l'infern ab tot lo seu poder, y ab totes les seves manyes, y ab tot lo seu sabrer y ab tots los

seus enginys de guerra fins ara no l'ha pogut enderrocar.

Mirau sinó la Roma cristiana ab tota la seua grandesa y magnificencia incomparables: ab aquelles glorioses catecumbes que guardan com un joyell les preuades despulles de milions de martirs qui, mirant lo cel y ab sa rialleta a la boca, donaren la vida per la seua fe; ab aquella dinastia de docents cinquanta vuyt Papes, qui per espay de vint sigles, un derrera l'altre s'asseuen a la matexa Cátedra fundada per el Príncep dels Apòstols, estenen lo seu domini espiritual d'un estrem a l'altre de la terra, fins arribar a Lleó XIII; la figura més gran de nostra historia, qui catíu y tot dins son propi Palau, commou el mon cada pich que parla senyalant com a místich atalayer posat per Deu, a la pobra humanitat que, perduda la tremontana, lluyta enmitx d'esculls y temporals, lo camí per arribar a port de bonança... y mirau si va esser un somni de alienat o ullada profética d'un vident, qui ab llum del cel destría els misteris amagats dins la calitja de l'esdevenidor, lo que afalagá lo cor del gran Apòstol.

Digitus Dei est hic—Incredibile, ergo divinum.

MOSS. ROMAGUER.

NOTICIES HISTÓRIQUES

Any 1750.—Día 5 de Juriol, passá a millor vida el V. Jaume Guasp, que fonch germá de la tercera orde de penitencia del P. Sant Domingo y de Sant Francesch y dexeble de la Santa Escola de Cristo, erigida en l'iglesia del Temple, la cual desaparagué, devés l'any 40 del sigle passat, per haverse secularisada dita iglesia; lluí n'obstant ab major esplendor, el zèl de nostron Venerable, en la fundació dels Oratoris de Son Sardina y de Establiments, convertits avuy ab vicaries *in capite*, en quals pobles se destexinava ensenyant als pobres conraders, la Doctrina cristiana.

CRONICÓ

Día 28.—Llegim que D. Miquel Imaz, Coronell del Regiment de Balears n.º 1, fonch nombrat del Regiment de Navarra de guarnició a Barcelona; en lloch seu queda el Coronell Sr. Pintos.

Día 29.—En el Seminari comensan els exercicis d'oposicions a Rectories.

Día 30.—Acaban dits exercicis allá mateix.

Día 31.—*Sin novedad.* Acaba el Mes de ses flors y comensa a dexarse senti una bona calor.

Juny † En nom de Deu sia. Amen.

Día 1.—Arriba a Palma de tornada de son viatge pel Continent el Vicari General de la Diòcesis, el M. I. Sr. D. Antoni M.ª Alcover.

—S'obri a sa Llonja s'Exposició d'Avicultura y Colombófila, a les 5 de s'horabaxa; s'inaugurá assistinthi totes ses autoritats locals.

Día 2.—Elecció de Senadors a n'es local de s'Ajuntament. Foren elegits: el Compte de S. Simón, el Compte de Montenegro y el general Don Felip Martínez, Subsecretari del Ministeri de la Guerra.

—Peregrinació dels Poblers al Santuari de Lluch, per honrar á Deu y mostrar la seva fe per el començament del sigle. Hi pujaren devers 500 pelegrins; per la costa, himnes y cántichs deliciosos, plátiques devotes y enternidores; a l'arribada, sortida de sol, una rebuda de la Comunitat y Escolania, que parexia cosa del cel: després comu-

nió molt numerosa y ab prou fervor, festa ab un sermó molt bo y entusiaste del P. Miquel Rosselló dels S. C. y tot lo qu' es del cas. Tot va dir de lo milló, ab molt d'orde, quietut y devoció. Tot los sia enhorabona!

—Festa de carré pes barri de sa Gerraría. Es sa primera de la temporada y qu'obri sa porta a n'aquesta casta de divertiments, verbo: bou y coques, *cadalsos, tresetes, musique, viruetes*, etc. etc.

Día 3.—Es sortit un periòdich bisemanal intitulat *El Comercio*, defençor dels interesos morals y materials des Comers, Industria y Agricultura de les Balears.

Día 4.—Sa calor s'es dexondida, y ella torna esser es tema obligat de ses converses inoportunes. Els qui tenen *casetes* ja comensen a apareyarse y de cop....

Día 5.—Apareix un altre *bando* (número.... no se quin, ja 'm perdut es conte) sobre cans e hidrofobia. ab articles y disposicions y demés carroportal. Du fetxa de dia 3, Y... allá están es papers aquells (*Dignos de mejor suerte*) *sin rasgarse....* si no los rascan....

Día 6.—Festa del *Corpus Christi*. A la Seu hi hagué sa festa de costum. S'horabaxa a les 6 sortí sa processó que fou lluída y molt concorreguda.

Día 10.—Se rebé a Palma uua R. O. dictada pes Ministre d'Hacienda denegant s'instancia des síndich des nostro Ajuntament, en que sollicitava els beneficis de tributació, que concedeix sa lley d'axamplament. ¡Y meam... que hi farem!

—Se tancá a sa Llonja s'exposició avícola. Cada día fou molt concorreguda, y molta gent s'en profitá per sentir un realet de música de *banda, orquesta*, o polifónica, segons els dies.

Día 11.—S'escuadra inglesa mos fa una visita en es port d'Alcudia. Ja mos hi hem avesats a rebrelos d'en tant en tant, y axí, quant vengan per derrera vegada, no mos vendrá de repel habitá ab ells, ni mos pareixerá tant fexuch es seu jou.

—A Sant Nicolau cantá missa nova el nou Prevere Moss. Bartomeu Ferrer y Capdebou.

—Estreno de gas a n'el *Terreno*. Ab tal motiu hi ha hagut festes particulás en alguns *Chalets* des nostro Biarritz (com deya un dels *nostros*).

Día 12.—A sa sessió de s'Ajuntament fou nombrat Custos des Cementeri de Palma Moss. Pere J. Seguí.—Enhorabona.

—Pareix que ja tenim ses Corts ubertes. Y altra vegada podran mostrá sa habilitat de *xerrá pels colsos* els pares de la Patria nous ó forrats de nou.

ES CRONISTA

RECLAMS

Número extraordinari.—Feim conte publicar el próxim dedicantlo al Beato Ramón Lull y adelantant lo seu repart; com durá una hermosa estampa y millorarem el paper, els suscriptors mos dispensarán que el present no més tenga 4 planes. Nos ha mancat temps.

El Ca d'Inca.—Hem rebut els dos primers números d'aquest nou setmanari. Nos sembla que te bon nas, venturosament no du rábia ni malicia, sinó que es lleal y de *bon sangro*. Per axó li dam entrada y li corresponem gustosament amb el canvi.—Deu favorezca a sos amos.

Correspondencia.—P. A. M. Rebut la vostra *prosa* y els versos. El Director provehirá.